

Готово две године након што је директор полиције Федерације БиХ Златко Милетић утврдио “да се прате активности четири групе селефија, од којих су две занимљиве због начина виђења решења проблема у БиХ и свету, као и да су спремне извести терористичке нападе са политичком позадином” [\[1\]](#) – уследила је 2. фебруара ове године опсежна полицијска акција у вехабијској заједници у селу Горња Маоча у општини Сребреник код Тузле. У “највећој полицијској акцији у постдејтонској БиХ” више од шест стотина полицајаца и обавештајаца упало је у то село, а акција кодног назива “Светлост” представљена је као спектакл.

Закаснала “Светлост”?

У акцији је ухапшено седам од укупно тридесет једне особе за којима су трагали полицајци и тужиоци, а ухапшенима је Суд БиХ одредио једномесечни притвор. Они су осумњичени да су, “као организована група, припремали напад на уставни поредак и територијалну целовитост БиХ”, а на терет им се ставља и “изазивање националне, расне и верске мржње, раздора и нетрпељивости и недозвољено држање оружја или експлозивних средстава”. “Полицијски службеници су приликом претреса објеката и лица која живе у Горњој Маочи пронашли и запленили: 18 пиштоља, седам пушака, 30 оквира за пиштољ, осам ручних бомби, 21 нож, бајонет и сабљу, 936 комада муниције, 20 војних униформи, 32 дела војне опреме, 47 радио-уређаја, 70 мобилних телефона, 1478 DVD-ија, CD-ова и дискета, 421 аудио и видео касету, 40 лаптопа, четири камере фотоапарата”, саопштила је Управа полиције МУП-а ФБиХ [\[2\]](#). У акцији је пронађено и око 70.000 конвертибилних марака, а тужиоци су најавили да ће током истраге проверити порекло новца пронађеног код ухапшених, те да ће се обавити балистичко вештачење оружја које им је одузето.

Главни тужилац Милорад Барашин је непосредно након акције истакао да се “може стећи утисак да је реч о терористичкој групи”, али се ухапшене особе за сада не сумњиче за кривично дело тероризма. Барашинов помоћник Дубравко Чампара најавио је да ће бити проверена и веб-страница “Пут вјерника”, преко које су, иначе, вехабије из Горње Маоче често емитовале и поруке првог човека Ал Каиде Осаме бин Ладена, те преносиле и величале “херојске” акције муџахедина у Ираку, Авганистану, Чеченији и на другим ратиштима где се боре интернационалне бригаде “џихадиста”.

Но, такве ствари ни до сада нису биле забрањиване на бројним исламистичким порталима у БиХ, а првоосумњичени Нусрет Имамовић, духовни вођа локалних вехабија, никада није био гоњен због својих отворених порука у којима оправдава самоубилачке нападе. “Овакав вид борбе не сматрамо забрањеним, али исто тако не мислимо како га треба користити као што се користи класично уобичајено оружје, него само у изузетним приликама и ситуацијама”, тако је гласио Имамовићев одговор посетиоцу “Пута вјерника” који га је приупитао да ли је грех опасати се динамитом и разнети међу групом неверника [\[3\]](#). У августу прошле године на скупу вехабија у свом селу Имамовић је поручио како је Горња Маоча “најбољи пример како се може радити и пуно урадити у прављењу исламске, шеријатске државе”. “Браћа у Горњој Маочи су најбољи пример одрицања од тагута (оних који не верују само у Алаха), јер једини закон који они поштују и следе јесте Алахов закон. Муслиман који верује у Алахов закон, а поштује и државне законе, само је напола муслиман. Тек када дубоко заневерује у све друге законе осим Алаховог, тек тада је прави муслиман”, објаснио је Имамовић. Међу његовим интересантним порукама је и она да је “демократија пут заблуде”. “Кажу да се у парламенту изналазе решења. Боже ме сачувај. Па, Алах је већ дао решења и што би их опет изналазио”, тако одговара Имамовић својим верницима. А, понеким поводом, директно се обрати и оним другим “неверницима”, као, рецимо, поводом намере локалних бошњачких власти у Градачцу да подигну споменик Хусеину капетану Градашчевићу. “Тај се човек бунио против исламске власти и у рат против те власти ишао заједно са хришћанима, Хрватима, Србима, Мађарима... И две цркве у Градачцу направио, које ми сада морамо рушити”, поручио је Имамовић не тако давно

[\[4\]](#)

.

Не само да нису за озбиљно узимане поруке Нусрета Имамовића, већ нису процесуиране ни његове вербалне претње “неверницима” и физички напади од стране самог Имамовића и његове “браће”. Имамовић није процесуиран када су тројица Срба пријавила да их је напао, као ни један његов сарадник пошто је пријављен да је претио “неверницима” тако што је “заклао пса и бацио га у православно гробље” [\[5\]](#). Полицији су се жалили чак и локални муслимани, тврдећи да су поједине вехабије њиховим женама и ћеркама упућивале разне претње само зато што носе сукње. Полицијске патроле су два пута седмично залазиле у ово село, али, како тврде у полицији Тузланског кантона, “мештани нису били расположени за комуникацију са полицијом”!? Незванично, локалне вехабије су оптуживале полицајце да им својим патролирањем “ремете мир и хармонију”, а у више наврата су одбијали да приме судске позиве, пошто, је ли, “не признају друге законе, сем Алахових”

[\[6\]](#)

.

Када се узму у обзир Милетићеве информације са почетка ове приче, дало би се закључити да су након акције “Светлост” елиминисане обе групе спремне за извршавање

терористичких напада. Елем, пред сам крај прошле године потврђена је оптужница против тројице вехабија из околине Бугојна који су, како сада ствари стоје, имали још озбиљније планове од своје “браће” из Горње Маоче. У опширној оптужници против Ријада Рустемпашића и још две особе наводе се детаљи планирања терористичких напада у БиХ [\[7\]](#).

Међутим, и сарајевски и бањалучки медији у неколико наврата су у протеклих годину и по дана упозоравали да вехабије из Бугојна и Горње Маоче нису једине две групе селефија које представљају потенцијалну претњу безбедности грађана БиХ.

Групе селефија данас насељавају многа места на подручју Федерације БиХ. Градачац, Тузла и Цазин само су нека од подручја која се данас сматрају упориштима присталица вехабизма; ништа мање их нема ни у Сарајеву, Бихаћу и Зеници, а појављују се чак и у неким местима у Републици Српској, као што је мала варош Јања код Бијељине. Те затворене заједнице исламиста разликују се, углавном, по именима вођа и по степену радикализације, а сасвим су ретке оне које се искључиво баве хуманитарним активностима и немају шире друштвене амбиције. Наводно, духовни вођа свих вехабија је познати радикални имам Мухамед Порча из Беча, који се “одметнуо” од Исламске заједнице БиХ, али све овдашње вехабијске заједнице, ипак, уживају изванредан степен аутономије. У те заједнице не стиже новац само из Беча, већ ту има и других бројних донација од муслимана из западне Европе, поред новца из арапског света, а они чувени самоубилачки појасеви и приручници за бомбе кућне израде више не представљају реткост међу вехабијама у БиХ, што је, уосталом, установио и сам директор полиције ФБиХ. Горња Маоча је само једно од најпознатијих места где се током године организују својеврсни кампови селефиста не само са Балкана, већ из читаве Европе. Само прошлог лета на дружењу “браће” у Горњој Маочи присуствовало је око три стотине исламиста, а близу стотину особа међу њима полицијске агенције у БиХ сматрају потенцијалном претњом за безбедност земаља региона.

Један од бољих познавалаца друштвених кретања међу босанским муслиманима, Џевад Галијашевић, тврди да се центар вехабија више не налази у Бечу, већ у Сарајеву. “Главни град Аустрије користи се за слање радикалних исламиста према западној Европи. Из Сарајева се контролишу вехабијске заједнице и у Горњој Маочи и у Санџаку, али и на још неким локацијама у БиХ, попут села Жељезно Поље, где се далеко од очију јавности ствара ново вехабијско упориште”, тврди Галијашевић [\[8\]](#).

Галијашевића, међутим, у Сарајеву многи сматрају “просрпски” и “антиисламски” оријентисаним, делом и због његове тврдње да и у самом врху Исламске заједнице у БиХ

постоје званичници који имају контролу над вехабијама и осталим групама селефија, не само у земљи већ и у региону. Исламски теолог Мухамед Јусић, који је на много бољем гласу у Сарајеву од Галијашевића, тврди пак да је група вехабија из Горње Маоче “једна од ретких радикалних селефистичких група”, и то због појединаца који су у заједницу дошли са стране наметнувши своје конфликтне и милитантне ставове [\[9\]](#).

С треће стране пак за познатог америчког стручњака, консултанта ФБИ за тероризам и писца књиге *Лихад у Европи*, Евана Колмана готово да нема никакве разлике између вехабијских група. “Ко год да је на интернету читао пропаганду ових група, погледао њихове снимке, јасно му је да је њихова цела мисија утемељена на насиљу, где се само говори о убијању не само неверника, него и муслимана који њима не одговарају, укључујући суфије и све друге исламске огранке који не прихватају насиље”, сматра Колман [\[10\]](#). Према Колману, за сада нема показатеља да у БиХ и на Балкану постоји масовни верски екстремистички покрет међу муслиманима, али не треба сумњати ни да те “мале” добро организоване групе могу бити веома опасне.

“Оно што разликује земље Балкана од осталих места је да су ове групе – иако постоје и другде, чак и у САД – сада трениране и способне да почине насиље. Оно што је занимљиво, и што многи на Балкану не виде је да ове групе, иако су фокусиране на САД, гледају и на појединце унутар ових заједница, било Србе, Хрвате или секуларне босанске муслимане – као на непријатеља. Они су за њих мета, јер их сматрају неверницима и требало би их убити. Због тога многи када чују за екстремисте на Балкану мисле да ће мете бити грађани западних земаља, а не схватају да ове мале екстремистичке групе имају на мети умерене групе и друге који су у њиховој локалној заједници, које они виде као сметњу на путу до њихове мисије антисоцијалног светског рата”, наводи Колман [\[11\]](#).

Страх и сумња

Не треба посебно помињати да су Срби и Хрвати посебно претрашени појавом разних селефијских група у БиХ. Међу тим групама Срби и Хрвати не праве разлику и углавном их сматрају веома опасним, а од српских и хрватских политичких представника искључиво се чуло да је Горња Маоча само “врх леденог брега” и да, заправо, представља само парадигму друштвених кретања међу босанским муслиманима у последњих 15–20 година. С друге стране, Исламска заједница у БиХ у првом реаговању је саопштила да “ни муслимани не могу бити изузети од поштовања закона ове државе”, да би неколико дана касније, у свом извештају, изразила огорчење што се полицијска акција “на тако бруталан начин спроводи над људима који у последње време никога не

дирају и никога не узнемиравају”. “Кад заврше са њима онда смо ми остали муслимани на реду говоре становници, јер ова акција није против вехабија, него против Исламске заједнице и муслимана на просторим БиХ”, истиче се у извештају који је прихватио врх Исламске заједнице [\[12\]](#).

У одбрану осумњичених вехабија отворено је стао један од најутицајнијих званичника Исламске заједнице у БиХ Незим Халиловић Мудерис, хатиб џамије “Краља Фахда” у Сарајеву. Реч је о човеку кога многи и у земљи и у иностранству сматрају неформалним покровитељем селефија у БиХ, иако он такве тврдње одбацује, одговарајући како он само “говори о стварним проблемима муслимана и опћенито људи” [\[13\]](#). У својој редовној проповеди, Мудерис је пак оштро осудио хапшења у Горњој Маочи као “класично застрашивање Бошњака и упозорење да сви они који исламски живе могу бити ухапшени са сличним оптужбама, а оне су у времену опће борбе против ‘исламског тероризма’ веома тешке”. “Само неколико километара одатле, српски ратни злочинци несметано шетају и баве се бизнисом, за разлику од становника Маоче, који су се бавили примитивном земљорадњом и сточарством и тако прехрањивали своје породице”, истакао је Мудерис [\[14\]](#).

.

Мудерис, међутим, сасвим невешто прикрива чак и оно што сами осумњичени говоре. Елем, на рочишту приликом одређивања притвора сви осумњичени су рекли да се баве трговином и грађевинарством, док су двојица осумњичених навели како “тргују компјутерима које им набављају чак и припадници полиције из Сребреника” [\[15\]](#). Сам Нусрет Имамовић је, баш као и Мудерис, хапшења довео у везу са наводном антиисламском завером, тврдећи да су се он и остали становници Горње Маоче ту “издвојили због исламофобије и негативног набоја који осећају у целој БиХ”. “У Горњу Маочу смо се населили да у посебном амбијенту и ослобођено спроводимо своју веру. Спроведеном акцијом БиХ само жели доказати своју приврженост Европи у којој, такође, влада исламофобија”, рекао је Имамовић [\[16\]](#).

.

Звучало парадоксално или не, Имамовић није особа која очекује од Исламске заједнице у БиХ да стане у његову заштиту, пошто ни он, ни његова комуна не признају “власт” те верске институције. Ипак, заједничко и за Имамовићеве вехабије и за многе друге селефијске групе – као и за сам врх Исламске заједнице у БиХ – јесте да сваку оптужбу на свој рачун, па чак и готово сваку озбиљнију критику, једнодушно сврставају у – “исламофобију”. Од такве квалификације се уопште не устеже ни сам реису-л-улема Мустафа еф. Церић, чак и онда када је очигледно да се оптужбе изречене на његов

рачун могу назвати клеветничким, али нипошто и “исламофобичним”. Изгледа да употреба те (контра)оптужбе за “исламофобију” према критичарима, на неки начин уједињује и вехабије и остале селефије – било да признају Исламску заједницу у БиХ или не - и све друге босанске муслимане, чиме се, заправо, ствара снажан фронт одбране (ре)исламизације који је дубоко захватио муслимане у БиХ. Зато су многи, не само међу Србима и Хрватима, него и међу бошњачким либералима, убеђени да Исламска заједница у БиХ кокетира са вехабијама, мање или више отворено. “Ради се о томе да вехабије имају 'употребну вредност' када је у питању однос према припадницима других вероисповести, али и када је у питању жеља да се дисциплинирају муслимани“, сматра Срђан Диздаревић, председник Хелсиншког комитета за људска права у БиХ [17] .

Јасно је, дакле, да кључне токове исламске мисли у БиХ обликује Исламска заједница у БиХ, али постоје најмање две чињенице значајне за диференцирање проблема (ре)исламизације босанских муслимана. Прва је што унутар саме Исламске заједнице у БиХ постоји низ ауторитета који су спремни да толеришу деловање вехабијских и других селефијских група и онда када се те групе не устежу да мање-више отворено исказују разумевање за насиље, па чак и да га унапред оправдају. Када је пак реч о “отпадничким” групама од Исламске заједнице, чланови тих исламистичких “ћелија” склони су да примају наређења једино од својих вођа. Есад Хећимовић, који важи за једног од најбољих познавалаца деловања исламиста у БиХ, недавно је проценио да ниједан члан радикалних група неће деловати док не буде добио наређење од вође своје групе да то учини. Уколико је то тако, онда је само питање да ли су безбедносне агенције, не само у БиХ већ и у целом региону, заиста способне да превентивно делују пре неголи неки од локалних вођа процени да је дошло “изузетно време” за терористички напад.

[1] http://www.slobodnaevropa.org/content/maoca_vehabiye_selefije_akcija_svjetlost/1950070.html

[2] Срна, 5.2.2010. године.

[3] <http://www.oslobodjenje.ba/index.php?id=5117>

[4] Слободна Босна, Сарајево, 4.2.2010. године.

[5] Исто.

[6] <http://www.nezavisne.com/dogadjaji/vijesti/52677/Mjestani-nude-pomoc-porodicama-uhapsenih.html> ; такође и: <http://www.blic.rs/Vesti/Republika-Srpska/175553/Ni-Al-Dzazira-ne-moze-da-ude-u-selo->

[7] http://www.sudbih.gov.ba/files/docs/optuznice/2009/Rijad_Rustempasic_i_dr_-_OPTUZNICA_-_redigovana.pdf

[8] http://www.pressonline.rs/sr/vesti/republika_srpska/story/99346/Ve%C4%87ina+vehabija+izbegla+hap%C5%A1enja.html

[9] <http://www.slobodnaevropa.org/content/article/1946113.html>

[10] <http://www.voanews.com/bosnian/2010-02-04-voa2.cfm>

[11] Исто.

[12] http://www.rijaset.ba/index.php?option=com_content&task=view&id=8191&Itemid=1

[13] http://www.rijaset.ba/index.php?option=com_content&task=view&id=7949&Itemid=1

[14] http://www.rijaset.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=8186:vrijeme-nasilja-i-ponienja&catid=119:nezim-ef-haliloviuderris&Itemid=57

[15] <http://www.nezavisne.com/dogadjaji/vijesti/52717/Tuzilastvo-trazi-jos-vremena-za-dokaze-protiv-vehabija.html>

[16] Срна, 5.2.2010. године

[17] <http://www.dw-world.de/dw/article/0,,5216139,00.html>